

Ders : 233**Konu : HZ. ÖMER (R.A.) - 2**

HZ. ÖMER (R.A.)

E-HZ. ÖMER (R.A.) ZAMANINDAKİ ÖNEMLİ OLAYLAR

- Hz. Ömer (r.a.), ilk icraat olarak, Hz. Halid b. Velid (r.a.)'ı cephe komutanlığından alarak yerine Ebû Ubeyde b. Cerrah (r.a.)'ı komutan tayin etti.
- Kudüs, Şam, Ba'lbek, Humus, Basra, Ebelle, Ürdün, Taberiye, Ahvaz ve Medain fethedildi.¹
- Geceleri şehrin mahallelerini gezerek, ilk zabıta teşkilatını kurdu.
- İslam'a hizmeti geçenleri mükâfatlandırdı. (Süraka b. Cu'sum gibi...)²
- İran Kısrası'nın sarayının eyvanında ilk Cuma namazını kıldırdı.
- Devlet düzeninin kurulması tamamlandı.
- Askerî işlerin düzenlenmesi için divan kuruldu.
- Hicri takvimin uygulanmasına başlandı.
- İslâm Devletinin ilk parası (Dinar) bastırıldı. Muhasebe sistemi kuruldu.
- Devlet hazinesi (malıyesi) düzenlendi.
- Toplanan zekât fonundan fakirlere sosyal yardım yapıldı. (Beytü'l-Mal)
- Hicretin 17. Yılında Mescid-i Nebevî genişletildi.
- Hicri 19-23 yılları arasında Kaysariya, Mısır, Fas, Nihavend, İskenderiyye, Hemedan, Diynar, Libya, Rey, Kirman, İsfahan, Azerbaycan fethedildi. Bu dönemde İslâm coğrafyası 5,5 milyon km²'ye ulaştı.
- Necran ve Hayber'den Yahudiler sürgün edildi.
- Adalet örneği bir dönem oldu.

Kenar-ı Dicle'de bir kurt aşırsa bir koyunu,

Gelir de Adl-i ilâhi Ömer'den sorar onu.

M. Akif Ersoy

F-ŞEHÂDETİ:

Hz. Ömer, 23 (644) yılı haccını eda edip Medine'ye döndüğü günlerde, Mugîre b. Şu'be'nin Basra valisi iken edindiği kölesi Ebû Lü'lü Fîrûz, efendisinin kendisinden fazla ücret aldığını söyleyerek bunun azaltılmasını istedi. Halife onun demircilik, marangozluk ve nakkaşlık yaptığını öğrenince Mugîre'nin kendisinden aldığı ücretin fazla olmadığını bildirdi. Bunun üzerine Ebû Lü'lü ertesi gün sabah namazında hançerle Hz. Ömer'i yaraladı ve müslümanların elinden kurtulamayacağını anlayınca kendini öldürdü.³

Hz. Ömer (r.a.) yaralanınca Abdurrahman ibni Avf (r.a.)'a namazı kıldırmasını emretti. Sahabeden 6 kişilik bir komisyon seçti ve aralarından birini üç gün içinde halife seçmelerini vasiyet etti.

¹ Kısas-ı Enbiya, Ahmet Cevdet Paşa, C.1, sh.372-388

² a.g.e. Ahmet Cevdet Paşa, C.1, sh.428- İran, Hz. Ömer döneminde fethedilmiş ve Kısra'nın altın bilezikleri, tâcı ve kemeri Süraka b. Cu'sum'a Hz. Ömer tarafından verilmiştir. Çünkü bunu Resûlullah (s.a.v.) hicret esnasında bildirmişti. Süraka (r.a.), Hz. Osman (r.a.) döneminde hicretin 24. yılında vefat etmiştir.

³ TDV İslam Ansiklopedisi, C.34, sh.47

Hız. Ömer (r.a.), oğlu Abdullah'ı Hz. Aişe'ye göndererek, Resûlullah'ın yanına defnedilmek istediğini bildirdi. Hz. Aişe de buna izin verdi. Hz. Abdullah bu haberi Hz. Ömer (r.a.)'a getirince "Elhamdulillah! En mühim işim, bu idi." buyurdu.

Abdullah ibni Abbas (r.a.),'dan:

"Ömer vurulduğu zaman yanına gittim ve; "Ey mü'minlerin emîri! Sana müjdeler olsun. Zira senin sayende şehirler meydana geldi, nifak ortadan kalktı. Müslümanların rızkı bolladı, dedim. Bana:

-Sen beni iyi bir idareci olmakla mı övüyorsun? dedi. Ona:

-Bundan başka da senin bir çok hizmet ve iyi amellerin vardır, dedim. Bana:

-Hayatım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ben, dünyaya geldiğim zaman nasıl günahsız idiysem, dünyadan giderken de öylece günahsız gitseydim benim için yeterdi. Bana hayır ve iyilik lazım değil. Ben isterim ki, ne kârlı, ne zararlı çıkayım, dedi.⁴

Hız. Ömer'in halifeliği 10 yıl 6 ay kadar sürdü. Kendisini yaralayanın Mecusi olduğunu öğrenince:

"Çok şükür bana saldıran bir Müslüman değil." diyerek şükretti. Yaralanmasından bir gün sonra 63 yaşında iken vefat etti. (645).

Hız. Ömer (r.a.) 63 yaşında iken şehid edildi. Cenaze namazını Süheyb-i Rumî (r.a.) kıldırdı. Ravza-i Mutahhara'ya Resûlullah (s.a.v.)'in yanına defnedildi.⁵

Hız. Ömer'in vefatından sonra bu komisyon Hz. Osman'ı halife seçti. (Ehl-i Şûrâ).

G-HZ. ÖMER'İN ÖLÜM DÖŞEĞİNDE İKEN SÖYLEDİKLERİ

Hız. Ömer (r.a.) vefat edeceği zaman oğlu Abdullah'a şöyle demişti:

"Ođlum, öleceğim zaman yüzümü kıbleye çevir ve dizlerini sırtıma dayayıp sağ elini alnımın üstüne, sol elini de çenemin altına koy ve öldükten sonra gözlerimi kapat. Kefenimde de aşırı gitmeyin. Zira, eğer ben iyi bir kimse isem, bana daha iyi bir kefen verilecektir. Ve eğer kötü bir kimse isem, üstümdeki de benden soyulacaktır. Bana çok geniş bir mezar da kazmayın. Çünkü Allah katında benim değerim varsa, mezarım gözümün görebileceği kadar genişletilecektir. Eđer kötü bir kimse isem, kabrim geniş de olsa, o kadar daraltılacaktır ki kaburga kemiklerim birbirine geçecektir. Cenazemle birlikte herhangi bir kadının da çıkmasına müsaade etmeyin ve bende bulunmayan iyi vasıflarla beni övmeyin. Zira, Cenâb-ı Allah beni sizden daha iyi tanıır. Beni kabre götürürken de acele ve hızlı yürüyün. Zira, eğer ben iyi bir kimse isem beni, benim için daha iyi bir yere çabuk ulaştırmış ve eğer kötü isem beni omuzlarınızdan çabuk indirmiş olursunuz."⁶

Ođlu Abdullah'a şu nasihatte bulunmuştur:

"Ođlum, sana Allah korkusunu tavsiye ederim. Kim Allah'tan korkarsa Allah onu korur. Kim Allah'a dayanırsa Allah onun her işini görür. Kim malını Allah yolunda sarfederek Allah'a borç verirse onun mükâfatını görür. Kim şükrederse, Allah o kimsenin iyiliklerini artırır. Takvayı daima göz önünde bulundur. Takva amelinin direği, kalbinin cilası olsun. Niyeti olmayanın ameli, Allah için yapılmayan amelin sevabı, cömert olmayanın malı ve eski elbisesi olmayanın yeni elbisesi olmaz.

⁴ a.g.e. M. Yusuf Kândehevî, C.2, sh.213-214

⁵ a.g.e. Ahmet Cevdet Paşa, C.1, sh.417-420

⁶ a.g.e. M. Yusuf Kândehevî, C.3, sh.431-432

H-HZ. ÖMER (R.A.)'IN BİR MEKTUBU

Hz. Ömer (r.a.), askeri komutanlara:

-Birlikleriniz içinde ne kadar Kur'an okuyucuları (hâfız) varsa liste hâlinde bana bildirin. Maaşlarını artırarak onları, halka Kur'ân-ı Kerîm öğretmek için etrafa göndereceğim, diye mektup yazdı.

Ebû Mûsâ El-Eş'arî (r.a.) Hz. Ömer'e:

-Benim çevremde mevcut bulunan Kur'an bilicilerinin sayısı üç yüz küsur kişiye ulaşmış bulunmaktadır, diye cevap gönderdi.

Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a.) onlara şu mektubu yazdı:

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adı ile.

Allah'ın kulu Ömer'den, Abdullah b. Kays'ın çevresindeki Kur'ân-ı Kerîm hâmillerine. Selam üzerinize olsun.

Arkadaşlar, unutmayın ki, Kur'an, sizin için âhirette hayır ve mutluluk, dünyada da üstün değer ve hayat kaynağıdır. Öyleyse onun arkasından gitmelisiniz. O sizin arkanızdan gelmesin. Zira, Kur'an kimin arkasından giderse, o kimse yüzüstü düşüp yuvarlana yuvarlana tâ cehennemi boylar.

Kur'an'ın arkasından giden kimseyi ise, Kur'an onu Firdevs cennetlerine götürür. Yapabiliyorsanız Kur'an size şefaathçi olsun, davacı olmasın. Zira şefaathçisi Kur'an olan kimse Cennetlik, davacısı Kur'an olan kimse de Cehennemliktir.

Şunu da bilin ki, Kur'an'ın her bir ayeti hidayet kaynağı, bir ilim çiçeğidir. Kur'an, yüce merhamet sahibi olan Allah'ın en taze kitabıdır. Allah onunla, kör olan gözleri, sağır olan kulakları ve kilitli olan gönülleri açar. Bilin ki kul, gecenin bir kesiminde kalkıp ağzına misvak sürer ve abdest aldıktan sonra tekbir alıp Kur'an okumaya başlarsa, Cenâb-ı Allah ağzını (yardımını) o kişinin ağzı üzerine koyar ve: "Oku, oku, şu temiz ve güzel kokan ağzınla oku. Sana kutlu olsun der." Bilin ki namaz içinde Kur'an okumak, kapalı bir fazilet hazinesi, kurulan bir hayır ve bereket sofrasıdır. Öyleyse bu büyük kazancı elde etmeye gücünüzün yettiği kadar çalışın. Çünkü namaz, karanlık perdesini yırtan bir nurdur. Zekât, iyilik yolunu gösteren bir kılavuzdur. Oruç, kötülüklerden koruyucu bir kalkandır. Sabır, ferahlatıcı bir ışıktır. Kur'an da ya leh, ya aleyhinizde bir şâhittir. O hâlde Kur'an'a karşı saygılı olun, ona hor ve küçük gözle bakmayın. Cenâb-ı Allah, Kur'an'a saygı gösterenlere üstün değer verir. Ona küçük gözle bakanları da küçümser. Ve bilin ki, Kur'an'ı okuyup hıfzeden ve onun emirlerini tutan kimsenin duası Allah katında mutlaka kabul olunur. Allah dilerse ona bu dünyada verir, dilerse onun için âhirete bırakır. Unutmayın ki Allah katındaki menfaatler, Allah'a inanıp tevekkül edenler için dünya menfaatlerinden daha üstün ve daha süreklidir.⁷

I-HZ. ÖMER'İN BAZI GÜZEL SÖZLERİ

- Acımayana acınmaz, affetmeyen kimse affedilmez. Pişman olmayanın günahı affolunmaz. Kendini kötülüklerden korumayan kimse kötülüklerden korunmaz.
- Aç gözlülük fakirliktir. Kimseden bir şey beklememek de zenginliktir. Kişi herhangi bir şeye göz dikmediği zaman, o şeye muhtaç değildir.
- Su-i zanna sebep olan kimse, kendisini kötü sananları kınamamalıdır.

⁷ a.g.e. M. Yusuf Kândehevî, C.3, sh.711-712

- Doğru sözlü ve doğru özlü kimselerden ayrılma. Bunların gölgelerinde yaşarsın. Onlar sana bollukta süs, darlıkta silahtır.
- Seni ölüme de götürse, doğruluktan ayrılma.
- Sana eziyet veren şeylerden sakın. Dost edinmek istiyorsan faydalı kimseleri dost edin. İşlerinde, Allah'tan korkan kimselere danış.
- Seni ilgilendirmeyen işlere karışma.
- Kötülerle arkadaşlık yapma ki onlardan kötülük öğrenmiş olmayasın.
- Düşmanından uzak dur. Allah'tan korkmayan dostundan da sakın. Çünkü Allah'tan korkmayan kimse emin değildir.
- Sana kötülük yapmak suretiyle Allah'a isyan eden kimseye, iyilik yapmak suretiyle Allah'a itaat etmekten daha büyük bir ceza veremezsin.
- Soru soran kimsenin sorusundan onun aklının seviyesini anlarım.
- Allah için bazen kalbim yağdan daha yumuşak olur. Bazen de yine Allah için taştan daha sert olur.
- İnsan ailesine çocuk gibi, dışarıda da erkek gibi olmalıdır.
- Üç şey arkadaşlığı samimileştirir. Bunlar: Selam vermek, bir yerde otururken yer göstermek, kişiyi sevdiği isim ile çağırarak.
- Düşmanından uzaklaş, her dosta bel bağlama. Ancak emin ve güvenilir olanı seç.
- İnsanlara muhtaç olmamaya gayret et. Böylece hem dinini korursun, hem de insanların en cömerdi olursun.
- Oburluktan sakının. Çünkü çok yemek; hayatta hamallık, öldükten sonra da pis kokudur.
- Çok gülenin heybeti azalır. Çok şaka yapan alaya alınır. Bir şeyi çok yapan onunla tanınır.
- Ahmakla arkadaşlık yapmaktan sakın. Çünkü çoğu zaman sana iyilik yapayım derken, zarar verir.
- Tevazuun başı, bir Müslümanla karşılaştığın zaman önce selam vermen, bir mecliste en geride oturman ve şöhretten uzak durmandır.
- Ben sizin için iki kişiden korkuyorum: Biri Kur'an'ı kendi arzusuna göre yorumlayan kimse, diğeri de, saltanat ve iktidar için kardeşiyle çekişen kimsedir.
- Müslümanların bir işinin başına geçen kimse, Allah'ın rızası yolunda hiç kimsenin kınamasından korkmamalıdır. Halk da kendisine düşeni yapmalı, idarecilere nasihatta bulunmalıdır.
- Hatalarımı bir hediye gibi önüme koyandan Allah razı olsun.
- Kabir amellerin sandığıdır. Ancak öldüğün zaman öğrenirsin.⁸

Alınacak Dersler:

1. Dünyaya, âhret ölçüsüyle bakmak gerekir. Hesabı verilemeyecek bir iş yapılmamalıdır.
2. Allah, şükreden kulunun iyiliklerini artırır.
3. Kur'an, kendisine tabi olanların lehinde, ona sırt dönenlerin de aleyhinde bir şâhittir.
4. Niyeti hâlis olmayanın ameli, Allah için yapılmayan amelin sevabı olmaz.

Not: Bu hafta;

1. Hz. Ömer (r.a.)'ın Halid b. Velid (r.a.)'ı niçin görevden aldığını araştıralım.
2. Beytül-Mal'ın özelliklerini araştıralım.
3. Nahl Suresi 90. Ayetin tefsirini okuyalım.

⁸ Dört Halife, İsmail Mutlu, sh.314-319